

LIGJ
Nr. 20/2021

**PËR DISA SHTESA DHE NDRYSHIME NË LIGJIN NR. 44/2012, “PËR
SHËNDETIN MENDOR”, TË NDRYSHUAR**

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83, pika 1, të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

Në ligjin nr. 44/2012, “Për shëndetin mendor”, të ndryshuar, bëhen këto shtesa dhe ndryshime:

Neni 1

Pas pikës 9, të nenit 3, shtohen pikat 9/1 dhe 9/2 me këtë përmbajtje:

“9/1 “Shtrim i vullnetshëm” është shtrimi në shërbimet e shëndetit mendor të specializuar me shtretër i një personi me çrregullime të shëndetit mendor, me qëllim ofrimin e kujdesit të duhur shëndetësor dhe trajtimin e nevojshëm pas dhënies së miratimit të informuar.

9/2. “Shtrim i pavullnetshëm” është shtrimi i një personi që vuan nga një çrregullim serioz i shëndetit mendor, që kryhet pa miratimin e tij dhe konfirmohet nëpërmjet një vendimi gjyqësor.”.

Neni 2

Në nenin 10, pas shkronjës “d”, të pikës 1, shtohet shkronja “dh” me këtë përmbajtje: “dh) shërbime për fëmijët”.

Neni 3

Pas nenit 14 shtohet neni 14/1 me këtë përmbajtje:

“Neni 14/1

Shërbime të shëndetit mendor për fëmijët

1. Shërbimet e shëndetit mendor për fëmijët ofrohen nga Qendra Kombëtare Terapeutike dhe Rehabilituese për Fëmijët.

2. Qendra Kombëtare Terapeutike dhe Rehabilituese për Fëmijët është një institucion publik qendror i specializuar, që ofron edhe shërbime të specializuara të shëndetit mendor për fëmijët, në funksion të ruajtjes dhe të përmirësimit të shëndetit mendor të tyre, me qëllim mirërritjen, zhvillimin e fëmijës, diagnostikimin dhe trajtimin, si dhe rehabilitimin e paaftësisë.

3. Organizimi dhe funksionimi i Qendrës Kombëtare Terapeutike dhe Rehabilituese për Fëmijët rregullohet me vendim të Këshillit të Ministrave.”.

Neni 4

Në titullin e kreut III dhe në nenin 15 hiqen fjalët: “dhe adoleshentët”.

Neni 5

Pika 1, e nenit 16, ndryshohet si më poshtë:

“1. Kujdesi në familje realizohet nga autoritetet shtetërore përgjegjëse, që kujdesen për personat me çrregullime të shëndetit mendor, nga organet e pushtetit vendor dhe nga organizatat jofitimprurëse që veprojnë në këtë fushë, në bashkëpunim me vetë personin me çrregullime të shëndetit mendor dhe familjen e tij, si dhe ndihmësin personal sipas legjislacionit në fuqi. Kujdesi në familje nënkupton mbështetjen psikologjike, psiko-pedagogjike, shërbimet e ndihmës personale ose familjare, si dhe mbështetjen me pagesa dhe shërbime sipas legjislacionit përkatës.”.

Neni 6

Në titullin e kreut V, përpara fjalës “Trajtimi” shtohen fjalët “Shtrimi dhe”.

Neni 7

Neni 19 ndryshohet si më poshtë:

“Neni 19

Trajtimi i vullnetshëm

1. Personi me çrregullime të shëndetit mendor, i shtruar në mënyrë të vullnetshme në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër, merr trajtim të vullnetshëm pas lëshimit të miratimit me shkrim nga ana e tij, me kusht informimi paraprak. Miratimin për të miturit e lëshon kujdestari ose përfaqësuesi i tyre ligjor.

2. Miratimi i informuar sigurohet nëpërmjet ofrimit të informacionit të plotë dhe të përshtatshëm ndaj pacientit për natyrën, qëllimin dhe efektet e ndërhyrjes terapeutike të propozuar, e dokumentuar në formularin tip të miratimit të informuar të trajtimit të vullnetshëm, të miratuar me urdhër të ministrit përgjegjës për shëndetësinë. Përmbajtja e diskutimit dhe formulari i miratimit të informuar janë pjesë e kartelës klinike të pacientit. Pacienti firmos për dhënien e miratimit si në kartelë, ashtu edhe në formularin e miratimit të informuar.

3. Personi me çrregullime të shëndetit mendor, kujdestari ose përfaqësuesi i tij ligjor kanë të drejtë të kërkojnë ndërprerjen, refuzimin ose të ankohen për trajtimin në çdo moment të procesit, gjë e cila mund të kundërshtohet vetëm kur përmbushen kriteret për trajtim të pavullnetshëm.”.

Neni 8

Pas nenit 19 shtohet neni 19/1 me këtë përmbajtje:

“Neni 19/1

Shtrim i vullnetshëm

1. Personi me çrregullime të shëndetit mendor shtrohet në mënyrë të vullnetshme në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër, pas lëshimit të miratimit me shkrim nga ana e tij, me kusht informimi paraprak.

2. Miratimi i informuar sigurohet nëpërmjet diskutimit në mënyrë të përshtatshme me pacientin për nevojën e shtrimit të tij me qëllim sigurimin e kujdesit dhe trajtimin e duhur shëndetësor dhe përdorimin e formularit tip të miratimit të informuar, të miratuar me urdhër të

ministrit përgjegjës për shëndetësinë. Përmbajtja e diskutimit dhe formulari i miratimit të informuar janë pjesë e kartelës klinike të pacientit. Pacienti firmos për dhënien e miratimit për shtrim si në kartelë, ashtu edhe në formularin e miratimit të informuar.

3. Personi me çrregullime të shëndetit mendor referohet për në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër pasi ka kryer ekzaminimin paraprak nga mjeku në shërbimet komunitare ose shërbimet ambulatorë të specializuara.

4. Shtrimi i vullnetshëm i një personi me çrregullime të shëndetit mendor në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër nuk mund të shërbejë për asnjë rast për qëllim të shqyrtimit të aftësisë për punë.”.

Neni 9

Neni 20 ndryshohet si më poshtë:

“Neni 20

Trajtimi i pavullnetshëm

1. Subjekt i trajtimit të pavullnetshëm është personi i cili trajtohet në mënyrë të pavullnetshme në shërbimet e shëndetit mendor të specializuar me shtretër, sipas përcaktimit të mjekut specialist.

2. Personi me çrregullime të shëndetit mendor trajtohet në mënyrë të pavullnetshme në rast se plotësohen këto kushte njëkohësisht:

- a) kur ka një çrregullim të rëndë mendor;
- b) nuk ka aftësinë e duhur për të dhënë miratimin e informuar;
- c) trajtimi është i nevojshëm për përmirësimin e gjendjes së shëndetit mendor dhe/ose për të rifituar aftësinë për dhënien e miratimit për trajtimin dhe/ose për të parandaluar përkeqësimin ose dëmtimin e shëndetit të tij ose të të tjerëve.

3. Vendimi për trajtim të pavullnetshëm të një personi merret nga mjeku specialist vetëm pasi të ketë kryer personalisht vlerësimin e tij. Personi i sëmurë, familjarët e tij të afërt ose kujdestari ligjor gëzojnë të drejtën të informohen për shkaqet e marrjes së këtij vendimi dhe për të drejtat që pacienti gëzon në këtë gjendje.

4. Procedurat e trajtimit dhe të informimit të pacientit e personave të tjerë të interesuar pasqyrohen në kartelën klinike, e cila miratohet me urdhër të ministrit përgjegjës për shëndetësinë.”.

Neni 10

Në nenin 22 bëhen ndryshimet e mëposhtme:

1. Në pikën 1 fjalët “në nenin 20” zëvendësohen me fjalët “në nenin 24/1”.
2. Në pikat 3 dhe 4 fjala “trajtimin” zëvendësohet me fjalën “shtrimin”.

Neni 11

Neni 23 ndryshohet si më poshtë:

“Neni 23

Rivlerësimi i trajtimit të pavullnetshëm

1. Shefi i shërbimit, jo më vonë se 24 orë nga vendosja në trajtim të pavullnetshëm, urdhëron me shkrim në kartelën mjekësore rivlerësimin e gjendjes së pacientit dhe planin e tij të trajtimit.

Rivlerësimi kryhet nga personeli mjekësor që nuk ka marrë pjesë në procedurën fillestare të trajtimit të pavullnetshëm.

2. Pas rivlerësimit të gjendjes së pacientit dhe planit e trajtimit të personit subjekt i trajtimit të pavullnetshëm, personeli mjekësor plotëson kartelën mjekësore me të gjitha shënimet e nevojshme dhe referon pranë shefit të shërbimit për gjendjen e pacientit dhe nëse është dakord ose jo me planin e tij të trajtimit.

3. Në rast se pas rivlerësimit shefi i shërbimit konstaton se nuk përmbushen kriteret për trajtimin e pavullnetshëm, urdhëron nxjerrjen e menjëhershme të personit nga ky trajtim. Vendimi i shefit të shërbimit dhe arsyet e tij shënohen në mënyrë të hollësishme në kartelën mjekësore.

4. Në rast se pas rivlerësimit, shefi i shërbimit konstaton se trajtimi i pavullnetshëm duhet të vazhdohet sipas planit të trajtimit të dakordësuar nga dy vlerësimet e pavarura nga njëra-tjetra, personi vazhdon të trajtohet në mënyrë të pavullnetshme në këtë shërbim. Pas këtij vendimi, brenda 48 orëve, titullari i institucionit, ku ofrohet shërbimi i shëndetit mendor të specializuar me shtretër, referuar nga shefi i shërbimit, i drejtohet gjykatës së rrethit gjyqësor për të vlerësuar procedurën e kryer. Një kopje e kërkesës u vihet në dispozicion pacientit, një familjari të afërt dhe/ose përfaqësuesit të tij ligjor.”.

Neni 12

Neni 24 ndryshohet si më poshtë:

“Neni 24

Trajtimi i pavullnetshëm me vendim gjykatë

1. Gjyqtari i vetëm e shqyrton kërkesën e paraqitur nga titullari i institucionit, ku ofrohet shërbimi i shëndetit mendor të specializuar me shtretër, për vlerësimin e trajtimit të pavullnetshëm, duke marrë mendimin e një mjeku specialist të një institucioni të pavarur nga institucioni ku trajtohet personi subjekt i kësaj procedure, si dhe dëgjon personalisht pacientin, jo më vonë se 48 orë nga paraqitja e saj.

2. Vendimi i gjyqtarit të vetëm zbatohet menjëherë nga shërbimi i specializuar i shëndetit mendor me shtretër.

3. Vendimi i gjykatës rishikohet në mënyrë periodike çdo 28 ditë, me kërkesë të titullarit të institucionit ku ofrohet shërbimi i shëndetit mendor i specializuar me shtretër.

4. Në çdo çast, kur nuk përmbushen kriteret për trajtimin e pavullnetshëm, titullari i institucionit ku ofrohet shërbimi i shëndetit mendor të specializuar me shtretër, vetë personi me çrregullime të shëndetit mendor, të cilit nuk i është hequr zotësia për të vepruar, subjekt i trajtimit të pavullnetshëm, familjarët ose përfaqësuesi ligjor i tij parashtrojnë në gjykatën kompetente kërkesën për revokimin e vendimit të gjykatës.”.

Neni 13

Pas nenit 24 shtohen nenet 24/1, 24/2, 24/3, 24/4 dhe 24/5 me këtë përmbajtje:

“Neni 24/1

Shtrimi i pavullnetshëm

1. Subjekt i shtrimit të pavullnetshëm është personi, i cili shtrohet në mënyrë të pavullnetshme në shërbimet e shëndetit mendor të specializuar me shtretër ose, pasi është shtruar në mënyrë të pavullnetshme, mbahet në mënyrë të pavullnetshme, sipas përcaktimit të mjekut specialist.

2. Subjekt i shtrimit të pavullnetshëm janë edhe personat me çrregullime të shëndetit mendor që nuk kanë zotësi për të vepruar, të cilët nuk japin miratimin e informuar për shtrim në shërbimet e shëndetit mendor të specializuar me shtretër.

3. Personi me çrregullime të shëndetit mendor shtrohet në mënyrë të pavullnetshme në rast se plotësohen këto kushte njëkohësisht:

- a) kur ka një çrregullim të rëndë mendor;
- b) personi rrezikon jetën, shëndetin ose sigurinë e vetes ose të tjerëve dhe pa trajtimin e duhur gjendja e shëndetit mendor rrezikon të përkeqësohet;
- c) shtrimi duhet të bëhet për qëllime terapeutike;
- ç) janë shteruar mundësitë ekzistuese për trajtimin shëndetësor në komunitet dhe mjekimi i nevojshëm jepet vetëm nëpërmjet shtrimit në shërbimet e shëndetit mendor të specializuar me shtretër, në përputhje me parimet e alternativës sa më pak kufizuese.

4. Vendimi për shtrim të pavullnetshëm të një personi me çrregullim të shëndetit mendor merret nga mjeku specialist vetëm pasi të ketë kryer personalisht ekzaminimin e tij. Personi i sëmurë subjekt i shtrimit, familjarët e tij të afërt ose kujdestari ligjor gëzojnë të drejtën të informohen për shkaqet e marrjes së këtij vendimi dhe për të drejtat që pacienti gëzon në këtë gjendje.

5. Shtrimi i pavullnetshëm i një personi me çrregullime të shëndetit mendor në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër nuk mund të shërbejë për asnjë rast për qëllim të shqyrtimit të aftësisë për punë.

6. Procedurat e shtrimit dhe të informimit të pacientit e personave të tjerë të interesuar pasqyrohen në kartelën klinike, e cila miratohet me urdhër të ministrit përgjegjës për shëndetësinë.

Neni 24/2

Të drejtat e personit që i nënshtrohet shtrimit të pavullnetshëm

1. Pacientit, që i nënshtrohet shtrimit të pavullnetshëm, i shpjegohen me shkrim brenda 48 orëve arsyet e shtrimit të pavullnetshëm, si dhe informohet për të drejtat dhe detyrimet e tij.

2. Pacienti gjatë veprimeve të shtrimit të pavullnetshëm përfaqësohet personalisht dhe, në rast se gjendja shëndetësore nuk e lejon, nëpërmjet përfaqësuesit ligjor.

3. Pacientit, që i nënshtrohet shtrimit të pavullnetshëm, i garantohet mbrojtje e interesave të tij për të gjitha veprimet procedurale që kanë lidhje me të.

4. Ndaj vendimit për shtrim të pavullnetshëm mund të bëhet ankim në gjykatë sipas legjislacionit në fuqi.

Neni 24/3

Procedura për trajtimin e pavullnetshëm në shërbimet e shëndetit mendor të specializuar me shtretër

1. Mjeku në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër, që vendos për trajtimin e pavullnetshëm të personit, informon menjëherë personin subjekt të këtij trajtimi, familjarët, si dhe përfaqësuesin ligjor, nëse është i pranishëm. Personi gëzon të drejtën të komunikojë me personat pranë tij ose përfaqësuesin e tij ligjor.

2. Mjeku në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër, që vendos për trajtimin e pavullnetshëm, përshkruan në mënyrë të hollësishme në kartelën mjekësore të gjitha procedurat e ndjekura dhe siguron njoftimin e shefit të shërbimit për trajtimin e pavullnetshëm brenda 24 orëve.

Neni 24/4

Rivlerësimi i shtrimit të pavullnetshëm

1. Shefi i shërbimit, jo më vonë se 24 orë nga shtrimi i pavullnetshëm, urdhëron me shkrim në kartelën mjekësore rivlerësimin e gjendjes shëndetësore të personit të shtruar në mënyrë të pavullnetshme. Rivlerësimi kryhet nga personeli mjekësor që nuk ka marrë pjesë në procedurën fillestare të shtrimit.

2. Pas rivlerësimit të gjendjes shëndetësore, personeli mjekësor plotëson kartelën mjekësore me të gjitha shënimet e nevojshme dhe referon pranë shefit të shërbimit nëse shtrimi i pavullnetshëm është i bazuar apo i pabazuar, ose kanë rënë shkaqet që personi të mbahet në kushte të tilla.

3. Në rast se pas rivlerësimit, shefi i shërbimit konstaton se kanë rënë shkaqet që personi të mbahet në kushte shtrimi të pavullnetshëm, urdhëron nxjerrjen e menjëhershme të personit nga shtrimi i pavullnetshëm. Vendimi i shefit të shërbimit dhe arsyet e tij shënohen në mënyrë të hollësishme në kartelën mjekësore.

4. Në rast se pas rivlerësimit, shefi i shërbimit konstaton se nuk kanë rënë shkaqet që personi të mbahet në kushte shtrimi të pavullnetshëm, personi vazhdon të mbahet në mënyrë të pavullnetshme në këtë shërbim. Pas këtij vendimi, brenda 48 orëve, titullari i institucionit, ku ofrohet shërbimi i shëndetit mendor të specializuar me shtretër, referuar nga shefi i shërbimit, i drejtohet gjykatës së rrethit gjyqësor për të vlerësuar procedurën e kryer. Një kopje e kërkesës u vihet në dispozicion pacientit, një familjari të afërt dhe/ose përfaqësuesit të tij ligjor.

Neni 24/5

Shtrimi i pavullnetshëm me vendim gjykatë

1. Gjyqtari i vetëm e shqyrton kërkesën e paraqitur nga titullari i institucionit, ku ofrohet shërbimi i shëndetit mendor të specializuar me shtretër, për vlerësimin e shtrimit të pavullnetshëm duke marrë mendimin e një mjeku specialist të një institucioni të pavarur nga institucioni ku është shtruar, si dhe dëgjon personalisht pacientin, jo më vonë se 48 orë nga paraqitja e saj.

2. Vendimi i gjyqtarit të vetëm zbatohet menjëherë nga shërbimi i specializuar i shëndetit mendor me shtretër.

3. Vendimi i gjykatës rishikohet në mënyrë periodike çdo 28 ditë, me kërkesë të titullarit të institucionit ku ofrohet shërbimi i shëndetit mendor të specializuar me shtretër.

4. Në çdo çast, kur kanë rënë shkaqet shëndetësore që çuan në shtrim të pavullnetshëm, titullari i institucionit ku ofrohet shërbimi i shëndetit mendor të specializuar me shtretër, vetë personi me çrregullime të shëndetit mendor, subjekt i shtrimit të pavullnetshëm, familjarët ose përfaqësuesi ligjor i tij parashetrojnë në gjykatën kompetente kërkesën për revokimin e vendimit të gjykatës.”.

Neni 14

Në pikën 1, të nenit 34, bëhen shtesat e mëposhtme:

1. Në shkronjën “b”, pas fjalëve “nenit 19” shtohen fjalët “dhe nenit 19/1”.
2. Në shkronjën “c”, pas fjalëve “nenit 20” shtohen fjalët “dhe pika 4, e nenit 24/1”.
3. Në shkronjën “ç”, pas fjalëve “nenit 22” shtohen fjalët “dhe pikës 2, të nenit 24/3”.
4. Në shkronjën “d”, pas fjalëve “nenit 23” shtohen fjalët “dhe pikës 4, të nenit 24/4”.

Neni 15

Aktet nënligjore

1. Ngarkohet Këshilli i Ministrave të nxjerrë aktin nënligjor në zbatim të pikës 3, të nenit 14/1 të ligjit.

2. Ngarkohet Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale të nxjerrë aktet nënligjore në zbatim të pikës 2, të nenit 19, të pikës 2, të nenit 19/1, të pikës 4, të nenit 20 dhe të pikës 6, të nenit 24/1 të ligjit.

Neni 16
Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Miraturar në datën 15.2.2021

Shpallur me dekretin nr. 11987, datë 4.3.2021, të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Ilir Meta.